

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MUZEUM VADÁSZATI OSZTÁLYÁNAK ÉS KIÁLLITÁSÁNAK KIALAKULÁSA ÉS TÖRTÉNETE. I. rész. 1896-tól 1907-ig.

Bányai József

A Magyar Mezőgazdasági Múzeumot Darányi Ignác földművelésügyi miniszter alapította 1896-ban, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület javaslatára és kérésére, melyben a gazdák kifejezték azt az óhajukat: "hogy az Ezredéves Kiállításon összegyűjtött rendkívül becses és értékes mezőgazdasági vonatkozású gyűjtemények állandó múzeumban a gazdaközösség alakulására megőriztessenek és bemutassanak."^{1/} A miniszter a múzeum berendezésével PAIKERT Alajost, az OMGE titkárát bizta meg.

Az előkészítő munkák rövidesen megindultak. 1896. július hó 15-én és 16-án BALÁS Árpád - az erdészet és vadászat felelőse - elnökletével ülést tartott az "alakítandó múzeum ügyében kiküldött bizottság."^{2/} A bizottság következő, augusztus 12-én megtartott ülésén BALÁS Árpád megemlítette, hogy a milleniumi kiállítás erdészeti és vadászati csoportjában a tárgyak legnagyobb részét a selmecbányai erdészeti akadémia részére szemelték ki. Ennek ellenére azonban a kiállítás bezárása és lebontása után a múzeum részére is akad majd ott több tárgy.^{3/}

A múlt század végén - a múzeum alapításakor - a vadászati tárgyak és trófeák begyűjtése komoly nehézségeket okozott. Röviddel a múzeum megnyitása előtt PAIKERT levelet írt LENK Ödönnek Marienbadba, melyben a tudvalévően szép és nagyszámu trófeagyűjteményéből sürgősen 10-15 db-ot kért az erdészeti és vadászati kiállítás részére.^{4/} Sajnos a kérésre nemleges válasz érkezett, ugyanis LENK megírta, hogy nem hajlandó megválni a trófeáitól. Tudatta viszont, hogy EGERVÁRY Gyula országos vadászati felügyelő említett neki egy nagy trófeagyűjteményt, melyet tulajdonosa, gr.FORGÁCH Károly az Orsz.Erdészeti Egyesületnek ajánlott fel.^{5/} Egy következő levél szerint a múzeumban lévő emlős- és madárpreparátumok egy részét LENDL Adolf készítette el. A vadászat tárgyi eszközei közül - puska, vadászkés,

lőportartó, vadászkürt, tölténykészítő eszközök stb. - a legnagyobb tételt, 229 db tárgyat KERTÉSZ Tódor letéti anyaga jelentette.^{6/}

1897. szept. 12-én, a mezőgazdasági múzeum megnyitásával egy időben az ezredéves kiállítás történelmi csoportjának - Vajdahunyadvár - gótikus épületében bemutatták a látogatóknak az ország első állandó vadászati kiállítását. A megnyitáskor a múzeum 30 osztályra tagozódott, és ebben az időben még a vadászatot az erdőszettel egy osztályba sorolták. Ennek egyik oka az volt, hogy az országos mezőgazdaságpolitikában - a nemzetgazdasági szempontból kevésbé fontos vadászat előtt - például a vízépítészet és vízszabályozás kérdései és problémái lényegesen jelentősebb helyet foglaltak el.^{7/}

PAIKERT azonban hamarosan ráébredt a vadászat fontosságára és levelet írt DARÁNYI miniszternek. Kérte, hogy a mezőgazdasággal összefüggő rokonszakok gyűjteményeinek - így a vadászatnak is - méltó elhelyezést kell biztosítani. Majd így folytatta: "A mezőgazdasági termények a dolog természeténél fogva nem eléggé dekoratív hatásúak, és mint ilyenek, a laikus közönséget nem is eléggé érdeklik, szükséges tehát, hogy oly tárgyokról is történjen gondoskodás, amelyek vonzóvá, érdekessé teszik a múzeumot. Ilyenek elsősorban a vadászati tropheák, ezek sohasem tévesztik el hatásukat és mindenkit egyaránt érdekelnek." Együttal kérte a miniszter segítségét a FORGÁCH-féle trófeáknak a múzeum részére történő megszerzésében.^{8/}

A múzeumnak otthont adó épületeket azonban - csak a millenniumi kiállítás idejére - ideiglenes anyagból építették fel, s azok süllyedni és repedezni kezdtek. Így a gyűjteményeket 1899. július hónap folyamán a Kerepesi ut /ma Rákóczi ut/ 72. számú bérházba költöztették át. Néhány gyűjteményt - erdőszet, vadászat, vízépítészet, halászat - viszont az eredetileg is szilárd anyagból felépített román stílusú épületbe szállították. Később a jáki templomból a reneszánsz épületben lévő Bakács-kápolnába helyezték át. A vadászati anyag döntő többségét az országos halászlászlai felügyelőségtől kapott madarak - tuzok, szárcsa, bölömbika, vadlud stb. - képezték /113 db/. Ezen kívül a "magyar kiv.

és csomag r.t." 1 db kitömött szarvasfejet, MADARÁSZ Jenő /a muzeum gondnoka/ szintén egy szarvasfejet, végül LECHNER J. Ödön egy "a vad tilalma" keretezett rajzot ajándékozott a vadászati osztálynak.^{9/}

A majdani állandó épületekben elhelyezendő kiállítások szakosztályonkénti berendezéséhez szükséges alap- és falfelületeket POKORNY Ióddor térképészmérnök tervezte meg. Üsszeállítása szerint a vízépítészeti szakosztály összesen 645 m² területtel rendelkezhethet majd, szemben az "együvé tartozó és hasonemü" erdészeti és vadászati szakosztály, összesen 634 m² területet kapna. Ebből külön a vadászat mindössze 167 m²-t!^{10/}

A muzeum szilárd anyagból történő felépítésével ALPÁR Ignác műépítésztt bizták meg. 1903-ban a reneszánsz épület, majd 1904-tavaszn a gótikus épület munkálatai is befejeződtek.^{11/} A berendezéshez szükséges előkészületeket SAÁROSSY-KAPELLER Ferenc miniszteri tanácsos végezte, számos kiváló szakember - akik az egyes osztályok megszervezésében is komoly segítséget nyújtottak - közreműködésével.

BALÁS Árpád, mint a muzeum első igazgatója, levelet irt LENDL Adolf preparátornak /II.Donáthy u.7.sz./ fekete gölya preparálása tárgyában. Levelében tudatta, hogy a gölyák a kalocsai érseki uradalom területén vannak.^{12/} Egy LENDL Adolf által készített felmérés szerint a muzeum kitömött állatainak gyűjteményét a következőkkel kellene gyarapítani: Emlősök: kövi nyest, görény, menyét, nyuszt, róka, üregi nyul stb., Madarak: kuvik, holló, csóka, szarka, fogoly, fürj, fácán, tuzok, reznektuzok stb.^{13/} Ezt figyelembevève BALÁS Árpád igazgató válogatott ugyan, de sok állatot rendelt meg LENDL-től, 375 korona 50 fillér értékben.^{14/} A következő év elején DARÁNYI miniszter levélben értesítette a muzeum igazgatóságát, hogy gróf FORGÁCH Károly 269 darab agancsot ajándékozott a muzeumnak, melyeket a látogatók elől elzárt helyiségekben - irodai és egyéb helyiségek - kiván elhelyezni. Egyszersmind utasította BALÁS Árpád igazgatót, hogy a szállításhoz esetleg szükséges felvilágosításokat "önagyméltósága" megbizottjának adja meg.^{15/} Az igazgató 1902. május 30-án kelt levelében értesítette a minisztert, hogy a gyűjtemény f.hó

28-án megérkezett és azt átvették.

Az 1900-as párizsi világkiállítás vadászati osztályában kiállított szarvasbika-dermoplastikát szintén a muzeum vadászati osztálya kapta meg. A szarvast a pozsonyi II.mezőgazdasági kiállítás részére a gróf ESZTERHÁZY Mihály hitbizományi uradalmának /Cseklész/ erdőhivatala nevében, az uradalmi főerdész kölcsönkérte.^{16/} 1903 augusztusában a miniszter levélben értesítette a muzeum igazgatóját, amely szerint EGERVÁRY Gyula országos vadászati felügyelőtől a muzeum részére egy, az addigi budapesti agancskiállításokon díjazott és kitüntetett agancsokból készített albumát megvette. Együttal a miniszter intézkedett 600 korona vértelár kifizetéséről.^{17/} BALÁS Árpád igazgató 1904.február 10-én levelet írt az Országos Erdészeti Egyesületnek, melyben vadászati tárgyak átengedését kérte a muzeum vadászati osztálya részére.^{18/} Néhány hét múlva a muzeum igazgatója arról értesítette DARÁNYI minisztert, hogy LENDLA Adolf a muzeum részére nem szállít preparátumokat, ezért azokat csak a FELDMANN Gyula-féle tan-szerkészítő intézettől lehet beszerezni. Mivel azonban ezek a tárgyak az erdészeti és vadászati osztályon - a csucsives épületben - nyernének elhelyezést, írta az igazgató, "ezek ügyének elintézése alulírott igazgatóság igénytelen nézete szerint későbbi időre halasztható."^{19/}

1904. jun.11-én az Országos Erdészeti Egyesület értesítette a muzeumot a gróf FORGÁCH Károly-féle agancsok átadásáról. Tételenesen leírta az átadni kívánt trófeákat, melyek a következők voltak: muflonszarv 184 db /1 db fejjel/, szarvasagancs 256 db, dám-lapát 408 db, őzagancs 1401 db, összesen: 2249 db.^{20/} A muzeum részéről az anyagot POKORNY Tódor junius 14-én vette át. A POKORNY által elkészített kimutatás azonban a következő megoszlásban említette az átvett trófeákat: szarvasagancs 227 db, őzagancs 1390 db,dám-lapát 448 db, muflonszarv 184 db, az összes darabszám itt is 2249 db.^{21/}

Az év vége felé újabb miniszteri utasítás érkezett az igazgatóságnak, melyben arról értesültek, hogy EGERVÁRY Gyula lakásán egy szarvasbefogó "minta" van, amely sürgős elszállítást igényel. Ezt a muzeum vadászati osztálya ajándékba kapta, melyet a leltárba vétel után a következő feliratu táblával kellett ellát-

ni: "Eszterházy Miklós Móric gróf ajándéka. A Csákvári uradalomban használatban lévő önműködő szarvasbefogó mintája."^{22/}

Mielőtt azonban tovább vizsgálnánk az eseményeket, szenteljünk néhány mondatot annak a muzeumi dolgozónak, aki a vadászati osztály színvonalas megvalósításáért a legtöbbet tette! Ez az ember POKORNY Lódor volt. 1854-ben született és felsőiskoláinak elvégzése után mint térképészmérnök dolgozott. 1896-ban műszaki irodája volt Budapesten a Lövölde tér 2.sz.házban /III.em.31./. Már nagyon korán - még külső bedolgozó korában - felhívta az igazgatóság figyelmét egy modellműhely muzeum létesítésére.^{23/} Ő rendezte be a muzeum vízepítészeti szakosztályát, mely az 1897. évi megnyitáskor az egyik legjelentősebb kiállítások közé tartozott. 1900 októberétől mint ideiglenesen beosztott tiszt, térképész a muzeumban teljesített szolgálatot. Az 1900-as párizsi nemzetközi kiállításról származó tárgyakat a muzeum részére ő vette át. 1901-ben miniszteri dicséretet kapott, mivel két térképet ajándékozott a muzeumnak.^{24/} Az évek múlásával egyre inkább a vadászat érdekte, és kiváló szaktudással, érzékkel és szeretettel végezte a vadászati osztály berendezését megelőző előkészítő munkákat, majd idővel a berendezését is. 1904-ben kérvényezte a muzeumiórré történő kinevezését, melyet az igazgató DARÁNYI miniszterhez továbbított. A miniszter azonban - érthetetlen okok miatt - nem járult hozzá a kinevezéséhez.^{25/} Ő ennek ellenére tudása legjavát adva töretlenül dolgozott tovább. Számos vadászati témájú szakkönyvet szerzett be - az akkor még létező és önálló vadászati szakkönyvtár részére. Így megvette például LAKATOS Károly "Az erdei szalonka és vadászata" című munkáját vászonkötésben 6 koronáért a Muzeum körut 2.sz. alatti könyvkereskedésből.^{26/} Hosszasan lehetne még folytatni a felsorolást az általa elvégzett munkákról, de nem ez a célja ennek az írásnak.

Az 1905-ben ROSONOWSKY Frigyes cs. és kir. udvari preparátor - műhelye: Bp. I., Városmajor u. 43. - egy vapiti szarvasfejet és egy igen jól sikerült erdei szalonka biológiai csoportot szállított a muzeumnak 435 korona 62 fillérért.^{27/} Ugyancsak tőle szereztek be egy állatcsoportot, amelyet a leltári

naplóba a 92-111. tétel alatt vezettek be.^{28/}

PAIKERT 1905-ben levelet irt DARÁNYI-nak, melyben tudat-
ta, hogy a muzeum egyes osztályainak berendezéséhez szakértőket
kértek fel. A vadászaté EGERVÁRY Gyula és RÁTH József lettek.^{29/}
Ugyanakkor egy másik levélben azzal a kéréssel fordultak a mi-
niszterhez, hogy az 1904. évi minisztériumi költségvetés rendes
kiadások XX. fejezet 4. cím 2. rovat 7. alrovatán "közérdekű
vadászati ügyek és vadértékesítés előmozdítására" előirányzott
40.000 koronából a muzeum vadászati osztálya részére beszerzendő
tárgyak megvásárlására pénzt kaphassanak. Leírták még, hogy a
vadászati tárgyak igen kivételesen és igen nehezen szerezhetők
be.^{30/}

Szerencsére ajándékozók azért mindig akadtak. Ilyen volt
PEITERA Hubert cs. és kir. udvari fővadászmester, az udvari va-
dászati hivatal vezetője, aki öfelsége által lőtt két darab erős
vadkant ajándékozott a vadászati osztály részére. Lelövésük után
azokat azonnal ROSONOWSKY Frigyes preparátorhoz szállították.^{31/}
1905. április 18-án POKORNY Tódor újabb három modellt - vaddisz-
nófogót, farkasfogót, medve önlövőt - vett leltárba.^{32/} A Magyar
Tanszerkészítő Vállalat a következő hónap közepén 1 darab vad-
disznófejet szállított le 45 korona értékben.^{33/} MÜLLER Antal
budapesti antikvárius jóvoltából a vadászati témájú képzőművé-
szeti alkotások is jelentősen gyarapodtak. Eladta 117 darab
Riedinger metszetét 220 koronáért, ezenkívül 19 darab vadászati
tárgyat 340 koronáért.^{34/} ROSONOWSKY Frigyes preparátor nagyobb
mennyiségű preparátumot szállított 10.935 korona értékben, ami-
ből kisebbfajta bonyodalom keletkezett. A miniszter ugyanis le-
vélben utasította az igazgatót, hogy ezután minden 600 koronát
meghaladó összegű vásárlást kizárólag az ő engedélyével fizet-
het ki.^{35/}

POKORNY Tódor mérnök 1905 végén a muzeum vezetőjétől újabb
nagyszabású feladatot kapott. Összeiratták vele a magyarországi
vadfaunából még hiányzó állatokat azért, hogy még idejekorán be-
szerezhetőek legyenek. A kimutatás a következőket tartalmazta:
A. Duvadak: Emlősök I. teremben 8 darab, Szárnyasok II.teremben
minden megvan! B. Nemesvadak: IV.teremben 5 darab /őzcsalád nyá-

ri és téli szőrben, zergecsalád, kőszáli kecske/, Szárnyasok: IV.teremben 12 darab, C.Ősvadak: III.tcremben Bölény, Jávorszarvas. A kimutatás 1906. február 9-én készült el.^{36/}

A vadászati osztály 1906 márciusában egy, már akkor is ritkaságnak számító vadászati szakkönyvel gyarapodott. Megvásárolták LAKATOS Károly Magyarország nappali orvmdarai című munkáját 4 koronáért.^{37/}

Ebben az évben egy - Szikla-Szilágyi féle Tanszerkészítő - Intézet /Bp.VII.Amazon utca 13./ néven - új dermoplasztikákat és preparátumokat készítő cég alakult, mely a muzeumtól rövidesen komoly megrendeléseket kapott. SZIKLA Gábor összeállította a vadászati kiállítás részére szükséges hasznos és káros állatok biológiai csoportjának összes költségvetését, 1510 korona érték feltüntetése mellett.^{38/} A berendezési munkák egyre fokozódó erőfeszítéssel folytak. SAÁROSSY-KAPELLER Ferenc min.tanácsos szeptemberben elkészítettett egy fővad befogó modellt, melyről cikk jelent meg a Vadász-Lap augusztus 25-i számában. Készítője PAPEZ Antal főerdész, gróf ZICHY Aladár vajtai /Fehér m./ erdőbirtokának gondnoka volt.^{39/} POKORNY Tódor kérésére Hathalmi GABNAY Ferenc főerdész elkészítette a vadat ért különböző lövések - szájlövés, gégelövés, szügyllövés, vállaplövés, béllövés, farlövés, lábszárlövés stb. - tábla- feliratainak németről magyarra történő szövegezését.^{40/}

Ebben az évben indult meg a stilszerű és minőségű bútortartás elkészítése is. A nagyszámú jelentkező közül versenyztetéssel választották ki a muzeum szempontjai szerint legmegfelelebbet. A megbízást végül HORVÁTH Lukács épület- és bútortartásos kapta, aki abban az időben a VII.ker.Hungária körut 206. szám alatt dolgozott. Tetszetős, szép kivitelezésű munkáinak néhány darabja ma is látható a muzeum vadászati kiállításában. Ő készítette el például a tojásgyűjtemény tárolására szolgáló két asztalt 240 koronáért.^{41/} Később újabb .égy asztalt és egy szekrényt 1208 korona értékben. Ezeket követte egy négy darabból álló fegyverszekrény - válogatott szilfából, zöldes színűre pácolva és politurozva - 1200 koronáért.^{42/}

Időközben a muzeum vadászati kiállítása berendezésének híre külföldre is eljutott. Joseph von PLEYEL bécsi lakos a vadászatra vonatkozó adatok, fényképek és részlettervek szives közlését kérte, egy általa létesítendő "Jagd Museum" számára.^{43/} SAÁROSSY-KAPELLER Ferenc 1906. november 13-án levélben kérte SZIKLA Gábort, hogy a hiányzó madárfeliratokat sziveskedjen elkészíteni, és a még hiányzó harist jövő tavaszra szerezz be és szállítsa le a muzeumnak.^{44/} SZIKLA preparátor ugyanakkor egy újabb, 1500 K 50 fillérről kiállított számlát nyújtott be a muzeumnak. A mellékelt szállítójegyekből tudjuk, hogy különböző madárpreparátumokat készített el a következő, havi bontásban: február 15, 19, március 3, április 23, május 11, június 15, 21. Név szerint a következő madarak szerepeltek rajtuk: szarka, vetési varju, fogoly, siketfajd, vércse, nyirfajdtrófea, reznek-tuzok, fácán, tuzoktrófea stb.^{45/} Az év vége felé MARKUP Béla szobrásztól egy gipsz szarvasmintát vásároltak meg 60 koronáért.

A végső berendezési munkálatok 1907. március 1-jétől június hó elejéig tartottak, s a vadászati kiállítás berendezéséért felelős dolgozók, akárcsak az addig eltelt időt, a hátralévőt is jól használták ki. HORVÁTH Lukács asztalosmester elkészített egy háromrészes asztalt a nemes vadfajok hullatékai és nyomai részére, továbbá egy sarokasztalt a szárnyasvadfajok részére, az abnormis agancsok alá, 260 koronáért.^{46/} Elkészült még 2 darab üvegezett keretes asztal "vadhivók és sipok" részére 440 koronáért.^{47/} Ugyancsak a vadászati osztály számára elkészített egy asztalra helyezhető tárlós szekrényt a nemes vadfajok hullatékához 180 korona értékben.^{48/} POKORNYI Tódor 1907. január 16-án levélben megrendelt HORVÁTH Lukácstól egy konzolasztalt a diszfácánok részére, és egy fegyverszekrényt az ősvadászati fegyverek és eszközök gyűjteményes elhelyezése céljából. Elkészültek március 15-én 1000 korona értékben.^{49/}

HORVÁTH Lukács április 23-án kelt levelében értesítette az igazgatóságot, hogy a nála megrendelt 1 darab nagy fegyverszekrényt I.o.minőségben 1280 korona értékben május 25-ig leszállítja. SAÁROSSY április 24-i válaszlevelében az ajánlatot 1100 ko-

ronában fogadta el. A leszállítás napját május 24-ben kötötte ki, hozzátéve, hogy minden késedelmi nap 50 korona levonással jár!^{50/} Márciusban SAÁROSSY-KAPELLER Ferenc levelet irt a Magyar kir.Erdészeti és Bányászati Akadémia igazgatóságának. Ebben közölte: a muzeum tudomására jutott, hogy az akadémia leltárában van - az 1896. évi ezredéves kiállítás vadászati csoportjában kiállított - a Magyar Vadászati Védegyelet kérelmére gróf Eszterházy Károly által elkészítettett fácános modell és Frigyes főherceg holicsei vadkacsafogójának modellje. SAÁROSSY a muzeum közelgő megnyitására mindkettőt kölcsönkérte. Kérését azzal indokolta, hogy az idő rövideje miatt a két modell elkészítettésére már nincs idő.^{51/} Még ezen a napon EGERVÁRY Gyula telefonon értesítette a muzeumot, hogy a tervezett lőporminták eredeti és természetbeni bemutatása, a sok utánajárás, illetve a különböző engedélyek megszerzésével járó idővesztés miatt nem lesz kivitelezhető. Ugyanakkor megemlítette, hogy gróf ANDRÁSSY Gézátt levélben felkérte a medvék ajándékozására, illetve ODESCALCHI Zuárd herceget, solymászattal kapcsolatos tárgyai-nak a vadászati kiállítás részére történő átengedése végett.^{52/} Április 15-én Selmecebányáról megérkezett a válaszlevél a modellek átengedése ügyében. A levélben a főiskola rektora - HERMANN Miksa - megírta, hogy fácános modellt nem kaptak, a holicsei vadkacsafogó viszont sulya, állapota és terjedelme miatt szállításra alkalmatlan. Véleménye szerint egy ügyes modellkészítő a helyszínen is megtudja az okat csinálni. Az elkészítéshez szükséges rajzokat, leírást, esetleg fényképet készségesen felajánlotta.^{53/}

EGERVÁRY Gyula országos vadászati felügyelő április 28-án beküldte a vadászati rész ismertetőjét, mely később megjelent a Magyar kir.Mezőgazdasági Muzeum ismertetője /Bp., 1907./ című kiadványban. Röviddel a megnyitás előtt SAÁROSSY-KAPELLER Ferenc levelet irt régi barátjának, FÓNAGY Józsefnek, a kiváló vadásznak és vadászati szakírónak, melyben trófeákat kért, mivel - mint írta - azt szeretné, "ha a vadászati rész minden tekintetben kiváló lenne." FÓNAGY válaszelevelében 160 darab őzágancsot, egy jó szarvaságancsot, vizslaverseny-díjakat, végezetül egy vizsla-

idomításról és egy fácántenyésztésről - általa irt - könyvet ajánlott fel.^{54/}

Az ünnepélyes megnyitásra lassan minden készen állt. Hosszú évek munkája várta méltó és megérdemelt elismerését. Már a megnyitást megelőzően több korabeli lap méltató cikket közölt a múzeum kiállításairól. Végre 1907. június 9-én az uralkodó, I. Ferenc József ünnepélyes keretek között átadta a múzeumot rendeltetésének. Ő maga is szenvedélyes vadász lévén a vadászati osztály kiállításait nagy figyelemmel és érdeklődéssel tekintette meg, és magas elismerését fejezte ki az ott látottakról. A kiállításon látottak mind a nagyközönség, mind pedig a szakemberek számára maradandó élményt nyújtottak.

JEGYZETEK

- 1/ A Magyar Királyi Mezőgazdasági Múzeum Ismertetője./Bp., 1907./ 9.p.
- 2/ Jegyzőkönyv. Magyar Mezőgazdasági Múzeum Adattára IX.867/9. /Továbbiakban MMgMA/
- 3/ Jegyzőkönyv. MMgMA IX.867/12.
- 4/ MMgMA IX.868/400.
- 5/ MMgMA IX.868/404.
- 6/ MMgMA IX.867/4.
- 7/ Kísérletügyi Közlemények 1937.január-december 1-6.füzet. 264.p.
- 8/ MMgMA IX.867/175.
- 9/ Változások jegyzéke. MMgMA IX.915/116.
- 10/ MMgMA IX.916/248.
- 11/ S.SZABÓ Ferenc: A hatvanéves Mezőgazdasági Múzeum.1896-1956. /Bp., 1956./ 58.p.
- 12/ MMgMA IX.917/537.
- 13/ MMgMA IX.917/108-109.
- 14/ MMgMA IX.917/118-119.

- 15/ MMgMA IX.918/201.
- 16/ MMgMA IX.918/495.
- 17/ MMgMA IX.919/61.
- 18/ MMgMA IX.920/12.
- 19/ MMgMA IX.920/156.
- 20/ MMgMA IX.920/291.
- 21/ MMgMA IX.920/302.
- 22/ MMgMA IX.920/372.
- 23/ MMgMA IX.868/21.
- 24/ MMgMA IX.917/293.
- 25/ MMgMA IX.920/145.
- 26/ MMgMA IX.921/81.
- 27/ MMgMA IX.921/3.
- 28/ MMgMA IX.921/29.
- 29/ MMgMA IX.921/42,62.
- 30/ MMgMA IX.921/119.
- 31/ MMgMA IX.921/132.
- 32/ MMgMA IX.921/156.
- 33/ MMgMA IX.921/298.
- 34/ MMgMA IX.921/361.
- 35/ MMgMA IX.946/2.
- 36/ MMgMA IX.946/128.
- 37/ MMgMA IX.946/224.
- 38/ MMgMA IX.946/284,287.
- 39/ MMgMA IX.946/316.
- 40/ MMgMA IX.946/334.
- 41/ MMgMA IX.946/513.
- 42/ MMgMA IX.946/646.
- 43/ MMgMA IX.946/649.
- 44/ MMgMA IX.946/683.
- 45/ MMgMA IX.946/767.
- 46/ MMgMA IX.969/48.
- 47/ MMgMA IX.969/54.
- 48/ MMgMA IX.969/58.

- 49/ MMgMA IX.969/68.
50/ MMgMA IX.969/92.
51/ MMgMA IX.sz.n.R.M.A./1907/
52/ MMgMA IX sz.n.R.M.A./ 907/
53/ MMgMA IX.sz.n.R.M.A./1907/
54/ MMgMA IX.sz.n.R.M.A./1907/

RÖVIDÍTÉSEK

- Bp. = Budapest
R.M.A. = Régi muzeumi anyag
sz.n. = szám nélkül